

*Петро Пуцентейло
к. е. н., доцент
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль*

ЧИННИКИ, ПРИНЦИПИ І ЗАХОДИ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Створення конкурентоспроможного агропродовольчого виробництва є неможливим без посилення ролі держави і підтримки аграрного сектору України. Виходячи з параметрів функціонування агропродовольчої системи держава має розробляти і проводити в життя єдину політику в області продовольства. Мета цієї політики – гарантувати громадянам України фізичну та економічну доступність продуктів харчування відповідно до фізіологічних норм харчування незалежно від їх віку, майнового і посадового положення, місця проживання. Сталий і збалансований розвиток агропродовольчої системи України має забезпечуватися раціональною пропорційністю між чинниками виробництва та необхідними темпами його розвитку в умовах ризику і мінливості зовнішніх умов функціонування для задоволення потреб населення у м'ясі яловичини. У цілому держава повинна забезпечувати: а) умови для виробництва необхідного обсягу продуктів харчування; б) продовольчу незалежність країни; в) створення та підтримку державних продовольчих резервів; г) відповідність якості вироблених і реалізованих продуктів харчування вимогам державної системи стандартів; д) нормативно-правове регулювання.

Функціонування належних умов розвитку сільськогосподарського виробництва забезпечує державна аграрна політика, котра є складовою загальної державної економічної політики України, спрямованої на подолання кризової ситуації в агропромисловому виробництві, створення у галузі економічних, правових, організаційних і соціальних умов з метою досягнення фінансової стабільності товаровиробників, підвищення соціально-економічних умов життя і праці українських селян на рівні розвинутих країн, забезпечення

конкурентоспроможного агропромислового виробництва на світовому аграрному ринку. Усе це дасть можливість здійснювати розширене відтворення виробництва, гарантувати продовольчу безпеку країни, забезпечувати підтримку макроекономічної рівноваги шляхом регулювання внутрішньогалузевих і міжгалузевих відносин, сприяти розвитку конкурентного середовища, захисту внутрішнього ринку, а найголовніше – підвищувати рівень дохідності селян, і відповідно, досягти високих соціальних стандартів рівня якості їх життя.

З точки зору ефективності впровадження і реалізації державної політики органи влади керуються такими принципами:

- раціональна організація управлінських процесів: пропорційність (“пропускна” здатність управлінських інституцій, пропорційне забезпечення ресурсами, інформацією), неперервність, паралельність (сумісність операцій у часі), прямоочність (оптимальність шляху проходження управлінської праці, інформації), ритмічність (рівномірність у часі), концентрація однорідних предметів, гнучкість, згладжування потреб у ресурсах (розпаралелення і зниження інтенсивності), самоорганізація, зворотний зв’язок;

- ресурсозбереження: універсальний підхід до вирішення проблем з мінімальними витратами ресурсів (людських, інформаційних, фінансових, матеріальних, часу);

- програмно-цільовий підхід: орієнтація програми на кінцевий результат, побудова програми як комплексу впорядкованих, взаємозалежних видів діяльності різного рівня, визначення програми як одного з елементів системи заходів організації (рівень держави – уряд), зв’язок з іншими програмами, розуміння програми як цілісного об’єкта управління, системний розгляд процесу управління програмою на всіх її стадіях, створення відповідної організаційної системи управління програмою на базі окремого органу, забезпеченість необхідними ресурсами, використання методів аналізу та оцінки обґрунтування рішень на етапі його впровадження;

- оптимальність – вибір найкращого варіанту з можливих. Розрізняють: сувору оптимальність – досягається за допомогою економіко-математичного або соціально-математичного моделювання; спонтанну оптимальність – вибірковість, що ґрунтується на мінімізації економічної діяльності;

- неповна визначеність меж і умов управлінської роботи. Через відкритість управлінської діяльності значення має особистий досвід управлінської діяльності;

- обмеженість інформації - неможливість мати повну й точну інформацію щодо об’єкта управління через її обмеженість (за обсягом і точністю). Подоланню сприяє запровадження релевантності інформації та одноразового введення інформації;

- соціальна відповідальність – оцінка соціальних проблем;

- первинність стратегії – стратегія визначає структуру (структура будується під стратегію для її реалізації) [1, с. 111-175].

Економічні заходи регулювання аграрного ринку передбачають насамперед складання балансів попиту та пропозиції на основні види продовольства: регулювання попиту та пропозиції за рахунок здійснення інтервенційних або інших операцій з закупівлі і продажу продукції через прозорі процедури аграрного ринку, страхування фінансових та інших ризиків.

Здійснення системи таких заходів дасть змогу вивчати головні тенденції розвитку аграрного ринку, виявляти ризики продовольчого забезпечення населення і чинники, які їх зумовлюють, а також своєчасно застосовувати ефективні механізми впливу держави на усунення негативних проявів на аграрному ринку.

Успішне вирішення цих проблем багато у чому залежить від ефективності перетворень, котрі реалізують трансформаційний потенціал АПК, і прямо пов’язані з діючою державною аграрною політикою.

Без державної підтримки гармонізації усіх галузей АПК, організація ефективного сільськогосподарського виробництва є неможливою. Наслідки

08.00.03 Економіка та управління національним господарством

диспаритету цін, невідповідність окремих сільськогосподарських підприємств до ринкових перетворень і вимог сучасної соціально орієнтованої ринкової економіки обумовлюють повноцінне включення механізму ринку, актуалізують необхідність втручання держави у сферу господарської діяльності. Державне регулювання мінімізує вплив негативних чинників на аграрне виробництво.

Література

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: монографія / В. Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.
2. Вітков М. С. Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва на інноваційній основі: Монографія / М. С. Вітков. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 220 с.
3. Кваша С. М. Механізм підтримки сільськогосподарського виробництва та шляхи його удосконалення: моногр. / С. М. Кваша. О. Д. Витвицька. К. В. Наконечна. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 200 с.
4. Лопатинський Ю. М. Трансформація аграрного сектора: інституціональні засади: моногр. / Ю. М. Лопатинський. – Чернівці : Рута, 2006. – 344 с.
5. Могильний О. М. Регулювання аграрної сфери: моногр. / О. М. Могильний. – Ужгород : ІВА, 2005. – 400 с.